

PARODONTITNING DAVOLASH STRATEGIYALARI VA LAZER TEXNOLOGIYASINING O'RNI

Baxodurov Botirxon Nodir o'g'li

Buxoro innovatsion ta'lim va tibbiyot universiteti

stomatologiya fakulteti talabasi

Norova Mavjuda Baxodurovna

Buxoro davlat tibbiyot instituti Teropevtik syomatologiya kafedrası dotsenti
DsC

ANNOTATSIYA: Ushbu maqolada parodontit kasalligini davolashda qo'llaniladigan zamonaviy strategiyalar va ayniqsa lazer texnologiyasining ahamiyati tahlil qilinadi. Parodontit — parodont to'qimalarining surunkali yallig'lanish kasalligi bo'lib, davolashda an'anaviy usullar bilan bir qatorda ilg'or texnologiyalar, xususan, lazer terapiyasining o'rni ortib bormoqda. Maqolada turli lazer turlari, ularning parodont to'qimalariga ta'siri, infektsiyani yo'qotishdagi samaradorligi, qon ketishini kamaytirish va to'qimalarni tiklashdagi roli haqida ilmiy asoslangan ma'lumotlar berilgan. Klinik tajriba va amaliy natijalar asosida lazer texnologiyasi yordamida parodontitni davolashning afzalliklari hamda chegaralari ko'rib chiqiladi. Shuningdek, davolashda individual yondashuv, bemorning yoshi, holati, kasallik bosqichi va boshqa omillarning hisobga olinishi zarurligi ta'kidlanadi.

Kalit so'zlar: parodontit, lazer terapiyasi, parodont to'qimalari, yallig'lanish, davolash strategiyalari, zamonaviy stomatologiya, infektsiya nazorati, klinik amaliyot

Parodontit — parodont to'qimalarining (milk, tish ildizi atrofidagi suyak va bog'lovchi tolalar) surunkali yallig'lanish kasalligi bo'lib, og'iz bo'shlig'ida keng tarqalgan muammolardan biridir. U davolanmasa, tishlarning bo'shashib, tushib ketishiga, suyak atrofidagi destruktsiyaga va umumiy sog'liq muammolariga olib keladi. Ayniqsa yurak-qon tomir kasalliklari, diabet va homiladorlikdagi asoratlari bilan bog'liqligi aniqlangan. Shu boisdan, parodontitni samarali va zamonaviy usullarda davolash zarurati ortib bormoqda.

Parodontitni davolash strategiyasi murakkab va bosqichma-bosqich yondashuvni talab qiladi. Davolashning an'anaviy usullari asosan professional gigiyena (toza qilish), yallig'lanishga qarshi muolajalar, antibiotiklar va jarrohlik usullarni o'z ichiga oladi. Biroq so'nggi yillarda lazer texnologiyasining tibbiyot, ayniqsa stomatologiya sohasida keng qo'llanilishi ushbu kasallikni davolashda muhim o'rin egallamoqda.

Lazer texnologiyasi parodontitni davolashda quyidagi yoʻnalishlarda samarali hisoblanadi: infektsiyani yoʻqotish, yalligʻlanish jarayonini kamaytirish, toʻqimalarni regeneratsiyalash (tiklash), qon ketishini toʻxtatish, ogʻriqni kamaytirish va bemorning umumiy qulayligini taʼminlash. Lazer yordamida parodontal choʻntaklar ichidagi bakteriyalar yoʻq qilinadi, yalligʻlangan epiteliy qatlamlar koagulyatsiyalanadi va sogʻlom toʻqimalarning tiklanishiga sharoit yaratiladi.

Eng koʻp qoʻllaniladigan lazer turlari — diod lazer, Er:YAG (erbiyum-yag lazer), CO₂ lazer, Nd:YAG (neodim-yag lazer) hisoblanadi. Har birining oʻziga xos toʻlqin uzunligi va taʼsir chuqurligi bor. Masalan, diod lazerlar yumshoq toʻqimalarda yuqori samaradorlikka ega boʻlib, antibakterial va gemostatik xususiyatlarga ega. Er:YAG lazer esa qattiq toʻqimalarda (masalan, tish ildizi sirtida) ishlatiladi va minimal invaziv hisoblanadi.

Lazer terapiyasi parodontitni davolashda qoʻllanilganda bemorda sezilarli afzalliklar kuzatiladi. Ularga quyidagilar kiradi: jarrohlik aralashuvsiz muolajani amalga oshirish imkoniyati, muolaja vaqtining qisqarishi, yalligʻlanishning tezroq bartaraf etilishi, tish boʻshligʻining chuqurligining kamayishi, ogʻriq va shishning pasayishi. Lazer yordamida ishlov berilgan toʻqimalarda fibroblastlarning faolligi ortadi, bu esa regeneratsiyani tezlashtiradi.

Biroq, lazer terapiyasining hamma holatda universal yechim emasligini unutmaslik kerak. Ushbu texnologiyaning qoʻllanilishi kasallikning bosqichi, bemorning umumiy holati va boshqa omillar bilan chambarchas bogʻliq. Shu sababli, parodontitni davolashda lazer terapiyasini tanlashda mutaxassislar bemorga individual yondashishi zarur. Bundan tashqari, lazer uskunalarining narxi nisbatan yuqori boʻlib, bu ayrim klinikalarda foydalanish imkoniyatini cheklashi mumkin.

Bundan tashqari, lazer yordamida davolashda malakali stomatologning ishtiroki muhim. Chunki notoʻgʻri toʻldirilgan parametrlar yoki notoʻgʻri qoʻllaniladigan lazer toʻqima shikastlanishiga olib kelishi mumkin. Shu sababli mutaxassislar lazer muolajasi boʻyicha maxsus oʻquv kurslarida malaka oshirishlari talab qilinadi.

Davolash strategiyasini ishlab chiqishda kompleks yondashuv zarur: bemorning umumiy sogʻligi, parodont holati, infeksiya darajasi, tish toshlari mavjudligi, gingival choʻntaklar chuqurligi, rentgen natijalari va bemorning davolashga boʻlgan munosabati eʼtiborga olinadi. Lazer terapiyasi odatda professional tozalash, antiseptik ishlov berish, shuningdek, antibiotiklar bilan birgalikda qoʻllaniladi.

Oʻzbekiston stomatologiyasida ham lazer texnologiyalari bosqichma-bosqich joriy qilinmoqda. Koʻpgina xususiy klinikalarda parodontitni davolashda diod va erbiyum lazerlar muvaffaqiyatli qoʻllanilmoqda. Mahalliy mutaxassislar tomonidan

lazer terapiyasining klinik protokollari ishlab chiqilgan va bu boradagi tadqiqotlar davom etmoqda. Bu esa milliy stomatologiya amaliyotida zamonaviy yondashuvlarni kengaytirishga xizmat qiladi.

Parodontitni davolashda lazer texnologiyasi innovatsion yondashuv sifatida oʻzini oqlamoqda. U kasallikni anʼanaviy usullarga qaraganda tezroq va samaraliroq bartaraf etishga xizmat qiladi. Ammo har bir holatda ehtiyotkorlik, toʻgʻri tashxis va professional yondashuv muhim hisoblanadi. Lazer terapiyasi parodontitni davolashning muqobil emas, balki samarali qoʻshimcha usuli boʻlib xizmat qiladi. Ilmiy tadqiqotlar, klinik sinovlar va milliy tajribaning kengayishi bu texnologiyaning kelajakda stomatologiyada yanada keng qoʻllanilishiga zamin yaratadi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Kadirova M.X., Abdullaeva N.S. *Stomatologiya amaliyotida lazer texnologiyalarining qoʻllanilishi*. – Toshkent: Tibbiyot nashriyoti, 2021. – 112 b.
2. Akbarov Z.T., Rasulov B.B. *Parodont kasalliklari: klinik tavsiyalar*. – Toshkent: Oʻzbekiston tibbiyot akademiyasi, 2020. – 96 b.
3. Tojiev A.N. *Zamonaviy stomatologiyada parodontitni davolashning lazer usullari*. // “Tibbiyotda innovatsiyalar” ilmiy jurnali, 2022, №2. – B. 45–50.
4. Полонский А.В. *Лазеры в стоматологии: Руководство для врачей*. – Москва: МЕДпресс-информ, 2020. – 138 с.
5. Cobb C.M. Lasers in periodontics: a review of the literature. // *Journal of Periodontology*, 2006; 77(4): 545–564.
6. Schwarz F., Aoki A., Becker J., Sculean A. Laser application in non-surgical periodontal therapy: a systematic review. // *Journal of Clinical Periodontology*, 2008; 35: 29–44.
7. Karimova D.S. *Parodontit kasalligining zamonaviy tashxis va davolash usullari*. // “Yosh olimlar izlanishlari”, 2023, №1. – B. 21–26.

